

love at forsøge »der ganzen eiderdänisch-skandinavischen Bewegung näher zu kommen« og at fremstille forholdet mellem den danske nationalisme og den tyske bevægelse, saa at »der Kampf zwischen Deutsch und Dänisch sowie innerhalb der Parteien in Dänemark« kan fremtræde »in ursprünglicher Anschaulichkeit«; disse løfter opfylder bogen dog kun delvis. Meget udførligt og med adskillige interessante træk skildres derimod udviklingen af Lehmanns standpunkt i det nationale spørgsmaal og overfor skandinavismen, saaledes at hovedvægten er lagt paa tiden indtil 1848. Læsningen af bogen vækker imidlertid tvivl om, hvorvidt Lehmanns ideer paa disse omraader har besiddet tilstrækkelig fylde, originalitet og konsekvens til at bære en monografisk behandling paa 248 tættrykte sider. Ganske vist har forf. opgivet en oprindelig paatænkt systematisk fremstillingsform til fordel for en halvt biografisk, men den idéhistoriske skildring bliver dog hovedsagen for ham, og den er paa grund af den valgte form, der efter anmelderens mening betegner et uheldigt kompromis, unægtelig blevet mindre klar og overskuelig. — Af utrykt stof har forfatteren brugt Lehmanns papirer i det kgl. bibliotek, og han er vel bevandret i de trykte kilder. At han ikke har benyttet den for forstaaelsen af Lehmanns forhold til skandinavismen vigtige rektoratstale af prof. Friis 1933, kan skyldes, at hans bog, som fortalens datering lader formode, har foreligget trykfærdig allerede i 1932.

Poul Bagge.

Departementschef K. H. Kofoed har i en Bog: *Bornholms politiske Historie 1848 til vore Dage* (1848—52) skildret de politiske Tildragelser paa Bornholm under den grundlovgivende Rigsforsamling og Junigrundlovens første Tid. Værket er udarbejdet med stor Grundighed og Problembehandlingen er saa kritisk gennemført, at Bogen taaler Sammenligning med et tilsvarende værdifuldt Arbejde indenfor dansk Lokalhistorie: »Lars Bjørnbak og den bjørnbakske Bevægelse«. Skildringen skrider roligt, kronologisk frem, ingen Steder spores den ringeste politiske Tendens, kun kølig Ro og exact, næsten matematisk Behandling af det foreliggende Materiale.

Kildegrundlaget er i første Række Rigsdagstidende og Avismateriale, men foruden dette har Forf. iflg. Fortalen haft Adgang til Rigsarkivet og Rigsdagsbiblioteket. Imidlertid bør det ikke forties, at idet Rigsdagstidende er blevet Hovedkilden, har man Fornemmelsen af, at Forf. i for høj Grad lader Værket blive en

Rigsdagsmændenes Historie. Paa dette Punkt staar Værket tilbage for Hans Jensens ovenfor anførte Værk. Hans Jensen har i dette sit Værk paa en heldig Maade fortættet Fremstillingen om Aarhussegnen, og den tilsigtede og nødvendige Lokalfarve fremkommer paa denne Maade helt naturligt. Var det ikke ogsaa muligt i højere Grad at fremskaffe Brevstof fra hin Tid, Breve fra menige Bornholmere til deres Rigsdagsmænd; et saadant Materiale vilde paa en levende Maade illustrere de lokalpolitiske Strømninger i Vælgerbefolkningen. Hvilken Rolle spiller ikke Breve fra jævne Vælgere til Tscherning, naar man staar overfor en Vurdering af de politiske Forhold i Holbæk Amt c. 1850? *Gunnar Hansen.*

Det med Forventning imødesete Hovedværk om *Danmarks gamle Personnavne* er nu begyndt at udkomme, idet der i 1936 er udsendt 1. og 2. Hæfte af Værkets første Hovedafsnit: *Fornavne*, udgivet paa Carlsbergfondets Bekostning af Gunnar Knudsen og Marius Kristensen under Medvirkning af Rikard Hornby. Udgivernes ansete Navne er en Borgen for, at Værket hviler paa solid videnskabelig Underbygning, og det maa hilses med Glæde, at der nu vil komme til at foreligge en samlet Fortegnelse i Ordbogsform over hele det danske Navnestof fra Middelalderen, endda suppleret med en Del Navne fra Mandtalslister omkring Aar 1600. Værket giver Navnenes ofte indbyrdes højst afvigende Stavemaader med Kildehenvisninger for hver enkelt Form, og ved en Række Krydshenvisninger lettes Brugen deraf meget. I Slutningen af hver Artikel gives en Oversigt over vedkommende Navns Afstamning, hvorved man faar en tydelig Forestilling om de middelalderlige danske Navnes højst forskelligartede Oprindelse (nordiske Navne ved Siden af Laan fra jødisk-kristeligt Navnestof samt fra Tyskland og England). Navnlig det bibelsk-kristelige Navnestof er jo blevet fordansket i saa stort Omfang, at disse Navne slet ikke mere føles som Fremmedelementer. Alene ved Optagelsen af alle disse indlaante Navne byder det ny Værk et stort Fremskridt i Forhold til dets Forgænger: Dr. Oluf Nielsens »Olddanske Personnavne«, der væsentlig kun omfattede Navne af nordisk Rod; men det behøver næppe at tilføjes, at selv paa dette mere indskrænkede Omraade er det medtagne Navnestof langt fyldigere og fuldstændigere, end det kunde være Tilfældet i O. Nielsens for sin Tid fortjenstfulde Arbejde¹.

¹ Et Par Bemærkninger om Enkeltheder skal her gøres. Ved Navnet David savner man den Søstersøn af Erik Emune af dette Navn, der ifølge